

Naturskyddsföreningen
Västmanlands län

Till:

Region Västmanland

Remissvar Regional utvecklingsstrategi (RUS)

Från:

Naturskyddsföreningen i Västmanlands län

Västerås oktober 2019

Synpunkter på RUS 2030

Naturskyddsföreningens länsförbund i Västmanland inkommer härmed med synpunkter på förslaget till Regional Utvecklingsstrategi för Västmanland 2030.

- **Beskriver strategin de utmaningar den regionala utvecklingen i Västmanland står inför?**

Naturskyddsföreningen ifrågasätter valet att genomgående slå samman "miljö- och klimatförändringarna" i strategin. Vi menar att eftersom klimatförändringarna har så stor påverkan på framtiden, skall de nämnas explicit. I de globala målen nämns ju dessutom klimat och biologisk mångfald som egna mål (nr 13 och nr 15). Vi uppskattar formuleringen i första meningen sid 8.

Vidare reagerar vi på ordningsföljd och undertoner i formuleringar.

Naturskyddsföreningen menar att utmaningen att hejda klimatutsläppen och anpassa oss till ett förändrat klimat, inte kan nämnas i en bisats, utan det är en förutsättning för en fortsatt ekonomisk och social hållbar utveckling.

Ett exempel är att redan på sidan 4 precisera klimatfrågan genom att skriva: " ... bidra till såväl ekonomisk, social, ekologisk och miljömässig hållbarhet med begränsad klimatpåverkan (<2grader C)"

Många av beskrivningarna känns som om man "sparkar in redan öppna dörrar" eller sådant som borde vara en självklarhet redan idag. De två sista styckena på

sid 6 är ett exempel på detta. Varför vänta till 2030? Det måste ske redan idag! Ett annat exempel är sista meningen på sid 14. Detta ingår väl i FN:s barnkonvention och skall inte vänta till år 2030.

Barns fysiska och psykiska hälsa behöver lyftas fram. Fysiska hälsan försämras och ser man sedan på den hela arbetsföra åldern, så visar en rapport från Gymnastik Institutet, att på 20 år har andelen svenskar med hälsofarligt dålig kondition ökat från 27% till 46% ! Vad innebär detta för välstånd och vad blir kostnaden för samhället? Grunden till en god fysisk hälsa läggs till stor del i barn- och ungdomsåren. Hur stämmer det med påståendet om ett längre och friskare liv? (kap 2.4)

Globaliseringen beskrivs genomgående som enbart positivt. Någon formulering skulle kunna också kunna finnas om att en ökad globalisering som innebär ett ökat transportbehov också kan ha negativa miljöeffekter. Globaliseringen kan också innebära en informationsklyfta mellan konsument och produktionsförhållanden. Man ser inte effekterna på människors hälsa och miljön, av sin egen konsumtion idag. (kap 2.1)

Vi saknar konkreta skrivningar om det livslånga lärandet och civilsamhällets roll i detta. Vår egen organisation till exempel bidrar till ett livslångt lärande för våra medlemmar. Kap 2.3 "Skolans utmaningar" skulle kanske kunna breddas till att handla om det livslånga lärandet? Civilsamhället har också en viktig roll att spela i skolan. Naturskyddsföreningen har tex ett material som heter "Energifallet" som används i grundskolan. Det finns också exempel där våra kretsar medverkar i SFI-undervisning och berättar om allemansrätten.

- **Är de föreslagna målen och delmålen relevanta?**

Ja, i vissa fall. Men vi vill framföra:

Ett specifikt mål som vi saknar är under 4.2:

*alla i Västmanland skall ha möjlighet till vardagsmotion inom 300 m från bostaden

Ytterligare mål som vi föreslår under 4.3:

* Öka andelen elever som väljer utbildning efter näringslivets och det offentligas behov.

* elever i grundskolan och gymnasiet måste få kunskap och förståelse om vikten av att välja utbildning utifrån både intresse och samhällets behov.

- **Bidrar målen till att regionen får ett tydligt fokus i arbetet framåt?**

Målen spretar kraftigt och är av olika dignitet. Klimatfrågan kommer vara avgörande för hur arbetet fortskrider och det borde framgå tydligare.

Vi vill särskilt framför synpunkter under "Prioriterade målområden" på sid 23. "Minska klimatpåverkande utsläpp" Naturskyddsföreningen menar att "minska" är ett alltför otydligt och inte bindande mål! Skriv tydligt målen för minskade klimatpåverkande utsläpp, dvs 0 år 2045 och delmål t.ex. 3 halveringar fram till dess (skall inkludera konsumtionen). För att klara 1,5 grader måste alla utsläpp efter 2040 kompenseras med koldioxidupptagning eller infångning/lagring typ CCS eller BECCS.

- **Är struktur, omfång och språk förståeligt och lättillgängligt?**

Vissa delar tar för stor plats och är obalanserat väl beskrivna.

Kapitel 1.2 "Västmanlands län och omvärlden" är mycket bra och ger en gemensam bild. Bra att man utgått från de globala målen.

Några specifika synpunkter på texten och formuleringar:

Sid 2, stycke 4, "Framtiden skapar vi tillsammans"

Olyckligt val av ordning på dessa utmaningar som vi står inför. Globaliseringen kan väl knappast ses som en ensidigt negativ utmaning, i paritet med klimatförändringarna? Detta stycke är också ett exempel där vi skulle vilja separerar formuleringen "miljö- och klimatförändringarna". Oklart om man skulle skriva "... miljöförändringarna är vår tids största utmaningar". Preciserar vilka miljöförändringar man syftar på i sådana fall.

Sid 6, stycke 4, "1.3 Ett livskraftigt Västmanland"

Varför nämnd bara dessa lärosäten? Örebro universitet, Högskolan i Dalarna och alla lärosäten i Stockholm är väl minst lika viktiga? Synpunkten gäller även för sid 21, stycke 3.

Sid 10, sista stycket, kap 2.6 "Miljö"

Enligt IPCC:s senaste rapporter år 2019 är en ökning av jordens globala medeltemperatur med mer än 2 grader är ett mycket allvarligt hot mot möjligheten att nå målet. Formuleringen "svårigheter" är ett alldeles för svagt uttryck. Redan två grader medför stora och betydande svårigheter att nå målet.

Sid 11, stycke 1, första meningen

"Välmående" är fel ord. Det finns idag knappast några ekosystem på jorden som kan anses välmående.

Sid 11, stycke 1, sista meningen samt stycke 3.

Även vårt beteende måste förändras. Det räcker inte med förnyelsebara energikällor och effektivare energianvändning. Och vad menas med "ett större konsumtionssamhälle"? Är det eftersträvansvärt eller en nulägesbeskrivning? Sveriges klimatutsläpp om vi räknar in konsumtionen är mer än 10 ton/invånare. Detta måste minskas till < 1 ton senast 2045.

Ser vi på CO2 budget eller kolbudget globalt så måste utsläppen vara noll senast år 2040 om vi börjar minskningen år 2020. Men om minskningen blir signifikant först 2025 så är kolbudgeten noll senast 2035. Alla utsläpp från industri, jordbruk mm som är över noll vid dessa årtal måste kompenseras med negativa utsläpp dvs uppfångning och långvarig lagring eller bindning av CO2. Man pratar om CCS och BECCS. Det krävs mycket stora investeringar för att kunna genomföra detta. De flesta bedömningar ligger runt 100USD(>800kr) per ton CO2 vilket innebär att straffskatter att inte göra detta måste vara högre.

Sid 12, stycke 3, kap 3.1

Ändra formuleringen "bibehålla ett gott klimat". Subjektiv bedömning på vad som är ett gott klimat. Ett förändrat klimat kan ge positiva effekter för jord- och skogsbruk i Västmanland. Vissa kanske anser att det är ett "gott klimat".

Sid 15, sista stycket om "Livsmiljön"

Lyft in aspekten med behovet av en närmiljö med tillgång till grönytor för spontanidrott och skogar/dungar i direkt anslutning till där barn bor. Avståndet är avgörandet för om barn har tillgång till skog och grönområden. Luft även in buller och luftföroreningars påverkan på barn och ungas hälsa. Utvecklingen har gått åt fel håll så RUS:en måste verkligen ta upp detta. Livsmiljöerna och närheten till områden för fysisk aktivitet skall vara lättillgängliga även för ungdomar och vuxna. Att få fler att röra sig regelbundet är förmodligen den bästa och billigaste åtgärden för långvarig fysisk hälsa. Hur har regionen hittills stöttat och påverkat kommunerna i den fysiska planeringen?

Sidan 17 "Prioriterade målområden"

Regionen bör ta hjälp för att följa upp vart 10:e år hur befolkningens kondition utvecklas. Det räcker inte med enkäter.

Sid 18, sista stycket

Målet måste vara att kollektivtrafiken år 2030 har en kapacitet och tillgänglighet som motsvarar i en väldigt stor del av behovet av resor.

Formuleringen ger inget incitament till en kraftigt utbyggd och förbättrad kollektivtrafik i regionen.

Sid 20, ingress

Ändra i sista meningen till: ..."offentligas behov av och försörjning med" ...

Sid 21, fjärde stycket "Långsiktig hållbarhet"

Med tanke på den klimatutmaning vi står inför är denna formulering "...i stort ökat" en katastrofalt dålig målsättning! En betydligt tuffare målsättning behövs om vi skall nå "noll-utsläpp" år 2045 inklusive konsumtionens bidrag! (se även vår kommentar under punkten " • Bidrar målen till att regionen får ett tydligt fokus i arbetet framåt?" tidigare i detta dokument.

Sid 21, femte stycket

Hela detta avsnitt är formulerat som att om inte omställningen för att begränsa klimatutsläppen till nära noll år 2045 kan ske med ökad konkurrenskraft och tillväxt så får klimatfrågan vika sig! Formulera om så att klimatomställningen är prioritet och att det är önskvärt för samhället att den också kan ge ökad tillväxt och konkurrenskraft.

Sid 24, första stycket

Lägg till efter " livskraftigt Västmanland" som är ekonomiskt, socialt, ekologiskt och miljömässigt hållbart med minskad klimatpåverkan och netto noll klimatutsläpp senast 2045.

Lägg vidare till efter stycket: "Att begränsa den globala temperaturökningen till max 2 grader och helst 1,5 grader samt att stoppa fortsatt förlust av biologisk mångfald är de mål som alla andra mål om tillväxt mm skall leda till och stämmas av mot." År 2019 lever vi i Sverige med ett ekologiskt fotavtryck motsvarande mer än 4 jordklot! Naturskyddsföreningen vill se en regional Utvecklings Strategi som visar hur vi radikalt minskar vårt fotavtryck!